

ISO TR 4447 - ITS – Integrace mobility – Koncept integrované mobility

Aplikační oblast: [Městské ITS](#)
Rok vydání normy a počet stran: Vydána 2021, 23 stran
Rok zpracování extraktu: 2021
Skupina témat: Integrovaná městská mobilita
Téma normy: Koncept integrované mobility
Charakteristika tématu: Norma se věnuje srovnání hlavních dvou konceptů MaaS a MOD, jejich spojitostí a rozdílů

Úvod, vysvětlení východisek
Evropský koncept Mobility jako služby vs. americký koncept Dopravy dle poptávky jsou dva hlavní koncepty integrované městské mobility
Popis architektury, hierarchie, rolí a vztahů objektů
Vymezení aktérů, srovnání názvosloví, uvádí definice těchto konceptů, popisuje organizační architektury, srovnává koncepty na úrovni služeb, rolí i funkcí
Popis procesu / funkce / způsobu použití
Popis rozhraní / API / struktury systému
Definice protokolu / algoritmu / výpočtu
Definice reprezentace dat / fyzikálního významu
Definice konstant / rozsahů / omezení

Úvod

Dokument slouží k seznámení se základními koncepty integrované mobility, a to koncepty Mobility jako služby (MaaS) a Mobility dle poptávky (MOD) a popsání jejich společných částí i rozdílů. Oba koncepty popisují stejný směr vývoje k vyšší integraci dopravy jako celku a poskytnutí zákazníkům více možností, jak cestovat, cestu plánovat či jak různé dopravce sdružit pod jednu jízdenku.

Poznámka: Extrakt uvádí vybrané kapitoly popisovaného dokumentu a přejímá původní číslování kapitol.

Užití

Dokument je určen široké i odborné veřejnosti, která se zajímá o nové koncepty městské mobility a slouží též pro vymezení těchto stále nových pojmů.

- 1. Předmět normy**
- Technická zpráva ISO TR 447 (dále jen “popisovaný dokument”) popisuje základní služby, role a modely odpovědnosti v ekosystémech služeb Mobility jako služby (MaaS) a Mobility dle poptávky (MOD). Porovnává služby, role a odpovědnosti ekosystémů MaaS a MOD a mapuje podobnosti, které by umožnily je sloučit do jednoho modelu Integrované mobility.
- 2. Termíny a definice**
- Mobilita jako služba (Mobility as a Service, MaaS) - integrace různých forem dopravních služeb do jediné služby mobility dostupné na vyžádání, evropský pojem
- Mobilita dle poptávky (Mobility on Demand, MOD) - inovativní přístup zaměřený na uživatele, který využívá vznikající služby mobility, integrované sítě veřejné dopravy, data v reálném čase, cestující s konektivitou a kooperativní inteligentní dopravní systémy (ITS) umožňující přístup zaměřený na uživatele a přístup dopravního „systému systémů“, poskytující vylepšené možnosti mobility všem cestujícím a uživatelům systému účinným a bezpečným způsobem, americký pojem
- Další termíny a zkratky z oboru ITS jsou obsaženy ve slovníku ITS terminology (www.itsterminology.org).
- Další termíny a zkratky z oboru ITS jsou obsaženy ve [slovníku ITS terminology](#).
- 3. Symboly a zkratky**
- ARC-IT referenční ITS architektura jako společný základ pro návrháře a inženýry ITS pro koncepční návrh a implementaci ITS, více viz <https://www.arc-it.net/>.

5 Dva hlavní proudy integrované mobility

V článku 5.1 jsou uvedeny oba proudy integrované mobility, tj. MaaS a MOD. MaaS je podporovaná MaaS aliancí v rámci evropské organizace ERTICO, MOD je naopak konceptem amerického ministerstva dopravy. V roce 2019 bylo podepsáno memorandum pro rozvoj integrované mobility mezi třemi hlavními hráči na poli dopravní telematiky, ERTICO – ITS Europe, ITS America a ITS Asia-Pacific., Popisovaný dokument je konkrétním výsledkem realizace této dohody, tj. jakési konsolidace. Článek uvádí i definice obou konceptů/proudů.

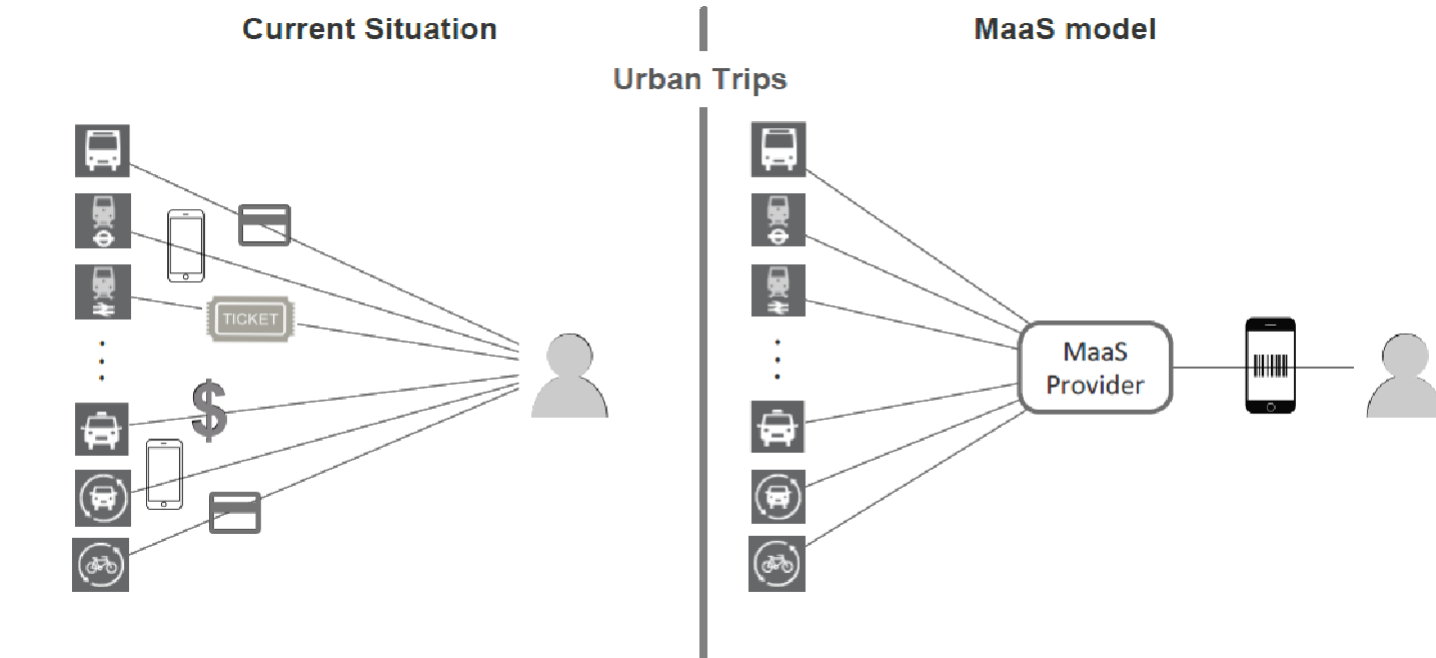
Pro důležitost pochopení přínosu dokumentu jsou uvedeny obě definice:

Mobilita jako služba (Mobility as a Service, MaaS) je integrace různých forem dopravních služeb do jediné služby mobility dostupné na vyžádání. Pro splnění požadavků zákazníka poskytovatel MaaS zprostředkovává rozmanitou nabídku možností dopravy, ať už se jedná o veřejnou dopravu, spolujízdu, car nebo bikesharing, taxi nebo pronájem vozidel nebo jejich kombinaci. Pro uživatele může MaaS nabídnout přidanou hodnotu prostřednictvím použití jediné aplikace, která poskytuje přístup k mobilitě, s jediným platebním kanálem místo vícenásobného prodeje jízdenek a platebních operací. Pro své uživatele by měl být MaaS tou nejlepší nabídkou, protože jim pomůže splnit jejich cestovní potřeby a vyřešit nepohodlné části jednotlivých cest i celého systému služeb mobility.”

Dle definice ministerstva dopravy USA, Mobilita dle poptávky (Mobility on Demand, MOD) je inovativní přístup zaměřený na uživatele, který využívá vznikající služby mobility, integrované sítě veřejné dopravy, data v reálném čase, cestující s konektivitou a kooperativní inteligentní dopravní systémy (ITS) umožňující přístup zaměřený na uživatele a přístup dopravního „systému systémů“, poskytující vylepšené možnosti mobility všem cestujícím a uživatelům systému účinným a bezpečným způsobem.

Článek 5.2 se věnuje popisu Mobility jako služby a její nové definici navržené MaaS Aliancí.

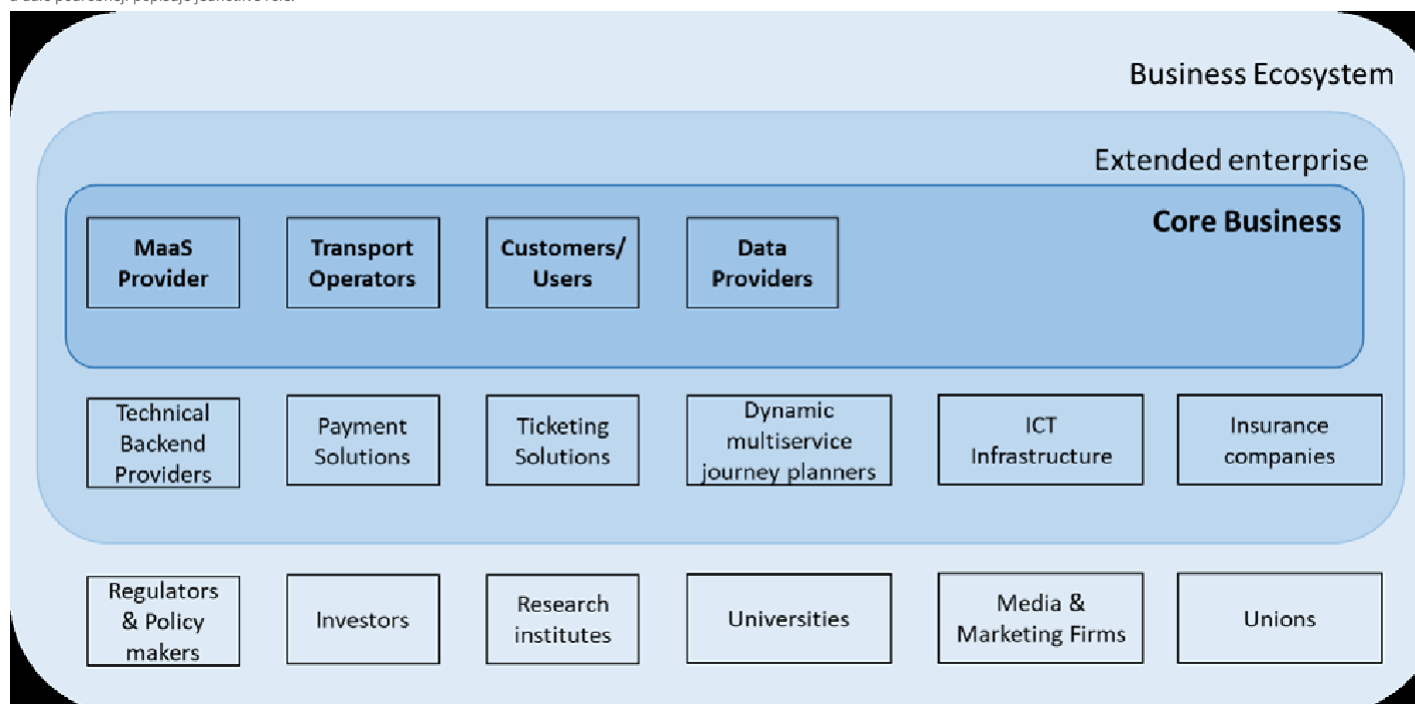
Mobilita jako služba je uživatelsky zaměřený, inteligentní distribuční model mobility, ve kterém jsou nabídky všech poskytovatelů služeb mobility agregovány jediným poskytovatelem mobility, poskytovatelem MaaS, a poskytovány uživatelům prostřednictvím jediné digitální platformy

Článek dále uvádí pohled na obchodní ekosystém, který se skládá ze tří vrstev:

- základní Core business
- rozšířená Extended enterprise a
- ucelená Business Ecosystem

a dále podrobněji popisuje jednotlivé role.

Obrázek 2 – Obchodní ekosystém Mobility jako služby

Článek 5.3 podává stručnější popis amerického modelu, který nejlépe vyjadřuje obrázek 3.

Obrázek 3 – Strana nabídky a poptávky po dopravě v konceptu MOD

Levá strana obrázku uvádí nabídku dopravy a přepravy, pravá strana pak poptávku ve formě příkladů typů poptávky a jejich parametrů. Typický americký pojetý koncept je následně podrobněji popsán a doplněn i o přehled zájmových skupin včetně americké vlády.

6 Porovnání konceptů na úrovni služeb

Kapitola podrobně rozepisuje podobnosti obou konceptů a jejich terminologické odlišnosti a kontexty. Závěrem tohoto porovnání je pak uveden soubor základních služeb, které by se mohly stát společnými pro integrovanou mobilitu, viz obrázek níže, a které jsou v kapitole podrobněji představeny.

Mobility service

Transport
service

Transport
infrastructure
service

Payment
service

ICT service

Infor
se

Obrázek 4 (obrázek 5 dokumentu) – Služby, které by se mohly stát společnou platformou integrované mobility

7 Srovnání konceptů na úrovni rolí

V úvodním článku kapitoly jsou srovnány základní role obou konceptů, kdy konkrétní subjekt může zastávat více rolí (evropský pojem aktor či americký pojem stakeholder a enabler).

V článku 7.2 se již popisují společné role těchto dvou konceptů, a to pro poskytovatele MaaS a provozovatele MOD, které jsou rozděleny do tří částí:

- obchodně zákaznická (human and business related),
- procesní,
- technologická.

Podobně rozebírá rozdíly mezi zákazníkem (MaaS) a spotřebitelem (MOD), provozovatelem dopravy, poskytovatelem dopravní služby a poskytovatelem veřejné dopravy, dále mezi poskytovatelem platebních služeb a poskytovatelem platebního systému, poskytovatelem ICT služeb, regulátorem a zákonodárcem, federální vládou, státem a místním úřadem.

Článek 7.3 pak popisuje role, které jsou pouze v konceptu MaaS, a to poskytovatelé dynamických integrovaných plánovačů dopravy, poskytovatelé dat a poskytovatelé odbavovacích řešení.

8 Podněty pro další zpracování a možnou standardizaci

Kapitola souhrnně popisuje možnosti dalšího postupu v integraci služeb mobility dle architektury ITS (ARC-IT), a to na úrovni organizační (enterprise view, 8.1), funkční (functional view, 3.2) a fyzické (physical view, 8.3).

Bibliografie

Bibliografie obsahuje 23 zdrojů, z nichž jeden je směrnice EU, další jsou například odkazy na ITS architekturu či na normy architektury EFC, veřejné dopravy, komunikační ITS architekturu atp. a informační zdroje MaaS a MOD.